

Zadání 2. kola Přírodovědné ligy 2020/2021: Tygr se probudil ...

(autor: Tomáš Dočekal)

Úvodní text

Ač název druhého kola letošního ročníku Přírodovědné ligy avizuje spíše biologickou tematiku, půjde opravdu o kolo geografické a bude věnované tentokrát Číně.

Čína patří k nejvýznamnějším státům na naší planetě a její význam neustále roste. Název tohoto kola je inspirovaný tzv. asijskými tygry, což byla skupina čtyř zemí (přesněji dvou států a dvou území) východní a jihovýchodní Asie, která napodobila hospodářský úspěch Japonska a rychle se zařadila mezi bohaté země. Jde o Jižní Koreu, Tchaj-wan, Hongkong a Singapur.

Dnes je Čína ekonomickým obrem a jak dobře víte, většina spotřebního zboží pochází právě z Číny, ať už si o jeho kvalitě myslíme cokoli. Na druhou stranu je Čína stále komunistickým státem a díky své vojenské síle i jedním ze světových globálních geopolitických hráčů.

Text k úkolům

Dlouhým vývojem měření času se svět nakonec koncem 19. století přiklonil k myšlence tzv. pásmových časů. Je obvyklé, že rozlohou velké státy jako USA, Kanada, Rusko či Austrálie mají na svém území více časových pásem. Avšak v celé Číně existuje pouze jedno časové pásmo, a to UTC+8. Takže oficiálně mají ve stejnou dobu všichni obyvatelé Číny na hodinkách stejný čas. Vzhledem k obrovské rozloze země je takovýto čas často v rozporu s přirozeným denním časovým rytmem.

Úkol 1.

- i] Který poledník má místní čas shodný s pásmem UTC+8?
- ii] Jaký je rozdíl místních časů čínských měst Kashi a Jiamusi (obě města najdeš ve školním atlase světa, výsledek uveď v hodinách a minutách – např. 1 h 23 minut)
- iii] Kolik pásem by podle teorie časových pásem měla Čína hypoteticky mít?

Čínština je nejrozšířenější jazyk na světě, mluví jím asi 1,4 miliardy obyvatel světa. Ve skutečnosti se jedná o celý systém jazyků (nářečí), které spojuje čínské obrázkové písmo. V posledních desetiletích se prosazuje spisovná varianta zvaná standardní čínština (laicky nazývaná jako mandarínština). Velmi známá je i kantonština, kterou se mluví např. v Hongkongu.

Pro přepis čínských znaků do latinky se od 70. let 20. století používá celosvětově metoda zvaná pchin-jin (pinyin). Její nevýhodou pro nás Čechy je, že se jinak čte (vyslovuje) než píše. Kromě toho existuje i klasická česká transkripce standardní čínštiny přizpůsobená našemu jazyku. Ta se používá v médiích (noviny, internet), najdeme ji i na starších mapách, ale současné atlasy světa jsou již pouze podle metody pchin-jin.

Úkol 2.

i] Vysvětli pojem transkripce.

ii] Napiš, jak se správně mají vyslovit (číst) následující čínské názvy:

- Beijing
- Fuzhou
- Guangzhou
- Chongqing
- Chengdu
- Tianjin
- Xinjiang
- Qiqihaer

iii] Jak se jmenuje jiná metoda sloužící k přepisu jiných písem do latinky?

V Číně je více než sto měst, která mají přes milion obyvatel, ta největší pak mají dokonce více než dvacet milionů obyvatel. A počet obyvatel ve městech rychle roste kvůli stěhování se z venkova.

Úkol 3.

i] Zjisti, kolikrát více obyvatel má sedmé největší město v Číně (podle stránky citypopulation.de k 1. 11. 2020) než má sedmé největší město v Česku (počet obyvatel k 1. 1. 2021). Výsledek zaokrouhli na desetiny.

ii] Počet obyvatel velkého města je obtížné určit přesně, neboť každý zdroj uvádí obvykle jiný počet obyvatel, neboť se může lišit vymezení města, aglomerace, den, ke kterému je populace vztažena apod. Ze šesti zdrojů byly zjištěny tyto údaje o počtu obyvatel Šanghaje (největšího města Číny) z let 2018–2021:

Zdroj A	24237800	Váha 3
Zdroj B	21909814	Váha 2
Zdroj C	26917322	Váha 2
Zdroj D	22315474	Váha 3
Zdroj E	23400000	Váha 1
Zdroj F	24200000	Váha 1

Váha byla zdrojům přiřazena podle jejich relevantnosti autorem úlohy.

Vypočítej vážený aritmetický průměr obyvatel Šanghaje (zaokrouhli na celé číslo).

Vysokorychlostní železnice se na světě poprvé objevila v Japonsku v roce 1964, posléze v roce 1981 ve Francii. Od té doby se rozšířila po celém světě, najdeme ji dokonce i v Africe, konkrétně v Maroku. První vysokorychlostní železnice v Číně byla otevřena v roce 2003, i přes toto poměrně pozdní datum má nyní Čína nejdélší vysokorychlostní síť železnic na světě. V současnosti je v Číně bezmála 38 000 km vysokorychlostních železnic. Pro srovnání uvedme, že délka železniční sítě v Česku je něco přes 9 000 km, z toho žádná vysokorychlostní trať.

Úkol 4.

- i] Jak dlouhá je vysokorychlostní železnice z Wu-chanu do Kantonu?
- ii] Jaká je na ní nejvyšší dovolená rychlost?
- iii] Jakou průměrnou rychlostí projede tuto trať nejrychlejší spoj, je-li jeho jízdní doba 3 h a 45 min?
- iv] Stavba vysokorychlostních tratí by měla proběhnout i v České republice. O kolik minut se zkrátí jízdní doba mezi Prahou a Brnem po jejím vybudování. Jakou současnou ber jízdní dobu vlaku R 879.

Vlastní Číňané jako národ se nazývají Chanové. Kromě nich ale obývá Čínu celá řada národnostních menšin, z nichž někteří jsou celkem známé (Tibetáné, Ujgurové, Mongolové), o jiných není prakticky slyšet (Salarové, Pchumiové).

Úkol 5.

- i] Kolik je v Číně úředně uznaných národnostních menšin?
- ii] Jak se jmenuje národnostní menšina v Číně, která má nejkratší název?
- iii] Jak se jmenuje národnostní menšina v Číně, která vizuálně vypadá stejně jako Chanové, ale liší se muslimským vyznáním? Napiš jak v české transkripci, tak v přepisu pchin-jin.

Z administrativního hlediska je Čína, i přes svou velikost, unitární stát skládající se z 22 provincií, pěti autonomních oblastí, čtyř přímo spravovaných měst a dvou zvláštních administrativních oblastí (Macao, Hongkong).

Úkol 6.

Pozn.: Názvy provincií piš v české transkripci.

- i] Která provincie má největší rozlohu?
- ii] Seřadíš-li čínské provincie od nejmenší po největší a do seznamu přidáš Českou republiku, na kolikátém místě žebříčku bude? (Tchaj-wan jako provincii nepočítej)
- iii] Která provincie měla v roce 2020 nejvíce obyvatel?

Řada Čechů žije dočasně (ale i trvale) v Číně, nejčastěji kvůli práci. To je případ i jednoho českého youtubera, který kvůli své práci žil celých dvanáct let v Číně. Při tomto svém pobytu podnikal řadu výletů do končin nám spíše neznámých (a to nejen po Číně, ale prakticky po celém světě) a z těchto cest natočil celou řadu příspěvků na síť Youtube. Jeho videa jsou v určité komunitě velmi oblíbená a v současnosti má necelých 31 000 odběratelů. Přesto to má stále jako koníček.

Úkol 7.

- i] Pod jakou přezdívku vystupuje tento český youtuber a jaké je jeho občanské jméno?
 - ii] V jakých dvou čínských městech bydlel?
 - iii] Jak se jmenuje video, které tento autor zveřejnil 26. 9. 2021?
-

A na závěr se vrátíme k čínskému zboží. Na většině výrobků tedy najdeme klasický slogan *Made in China*. Protože však někdo ze zásady takové zboží nekupuje, přišli chytrí lidé v Číně s nápadem nahradit slovo China jistou zkratkou. Ta je rovněž pravdivá, ale ne všichni ji rozumí.

Úkol 8.

- i] Jak zní celý slogan s touto zkratkou?
 - ii] Co znamená slogan Made in USSR?
 - iii] V žebříčku nejprodávanějších chytrých telefonů na světě v posledních osmi letech se objevují i dvě čínské firmy. Napiš jejich (stručné) názvy a roky založení.
-

Řešení odesílejte nejpozději do úterý 26. 10. 2021 na adresu tomas.docekal@gymnp.cz.

Start 1. kola: 13. 10. 2021

Konec kola: 26. 10. 2021

Maximální počet bodů za vyřešení úloh: 100

Maximální počet bodů za rychlostní prémii: 8

Celkový maximální bodový zisk za kolo: 108

Start 3. kola: 3. 11. 2021

Současně probíhá Dlouhodobá praktická úloha až do 31. 1. 2022.

Klíč k výpočtu rychlostní prémie podle pravidel Přírodovědné ligy:

Den odevzdání	Rychlostní prémie	Den odevzdání	Rychlostní prémie
St 13. 10..	8 %	St 20. 10.	4 %
Čt 14. 10.	8 %	Čt 21. 10.	3 %
Pá 15. 10.	7 %	Pá 22. 10.	2 %
So 16. 10.	6 %	So 23. 10.	1 %
Ne 17. 10.	6 %	Ne 24. 10.	1 %
Po 18. 10.	6 %	Po 25. 10.	1 %
Út 19. 10.	5 %	Út 26. 10.	0 %